

PIRKANMAAN **M**AAKUNTAMUSEO

KANGASALA HYYRÖNHAUTA

Arkeologinen valvonta 2015

Sami Raninen

Pirkanmaan maakuntamuseo

SISÄLLYSLUETTELO

Sisällysluettelo	1
Tiivistelmä	2
Arkisto- ja rekisteritiedot	3
Sijaintikartat	4
1. Johdanto	6
2. Tutkimuskohde	6
3. Maakaapelikaivanto ja siitä tehdyt havainnot	6
4. Kairaukset sähkötolppien luona	7
5. Loppuyhteenveto	8
Lähteet	
Luettelo digitaalisista kuvatallenteista	
2 karttaliitettä	

TIIVISTELMÄ

Marraskuussa 2015 Pirkanmaan maakuntamuseo toteutti Kangasalan Hyyrönhaudan kivi- ja varhaismetallikautisella asuinpaikalla maakaapelilinjan kaivutyön arkeologisen valvonnan sekä koekairauksen kolmen poistettavan sähkötolpan kohdalla. Kiinteää muinaisjäännöstä ei havaittu.

ARKISTO- JA REKISTERITIEDOT

Kunta: Kangasala

Rekisterikylä: Tiihala

Peruskarttalehti: 214102

Kiinteistöt: 211-411-2-49

Keskikoordinaatti (ETRS-TM35FIN): p 6814743 i 346314 (valvottu kaivanto)

Tutkimuksen tyyppi: maankäyttöhankkeen arkeologinen valvonta

Tutkimuslaitos: Pirkanmaan maakuntamuseo

Kenttäyöntekijä: Sami Raninen

Kenttäyöaika: 25.11.2015

Tutkimusten kustantaja: Elenia Oy

Tutkimuskustannukset: 1665 euroa + alv

Löydöt: Ei löytöjä

Kuvatallenteet: KYY 182 (Siiri-tietokanta, Tampereen museot)

Aikaisemmat tutkimukset: Antti Bilund 1998, tarkastukset (Hyyrönhauta 1 ja 2)

Aikaisemmat löydöt: KM 30915:1 - 14 asuinpaikkalöytöjä; KM 30916:1 - 5 asuinpaikkalöytöjä

Arkistoitu kirjeenvaihto: Pirkanmaan maakuntamuseo, lausunto DIAR 404/2015

Pirkanmaan maakuntamuseo, lausunto DIAR 426/2015

Pirkanmaan maakuntamuseo, tarjous DIAR PMM 31/2015

Museovirasto, tutkimuslupapäätös MV/165/05.04.01.02/2015

Sivumäärä: 8

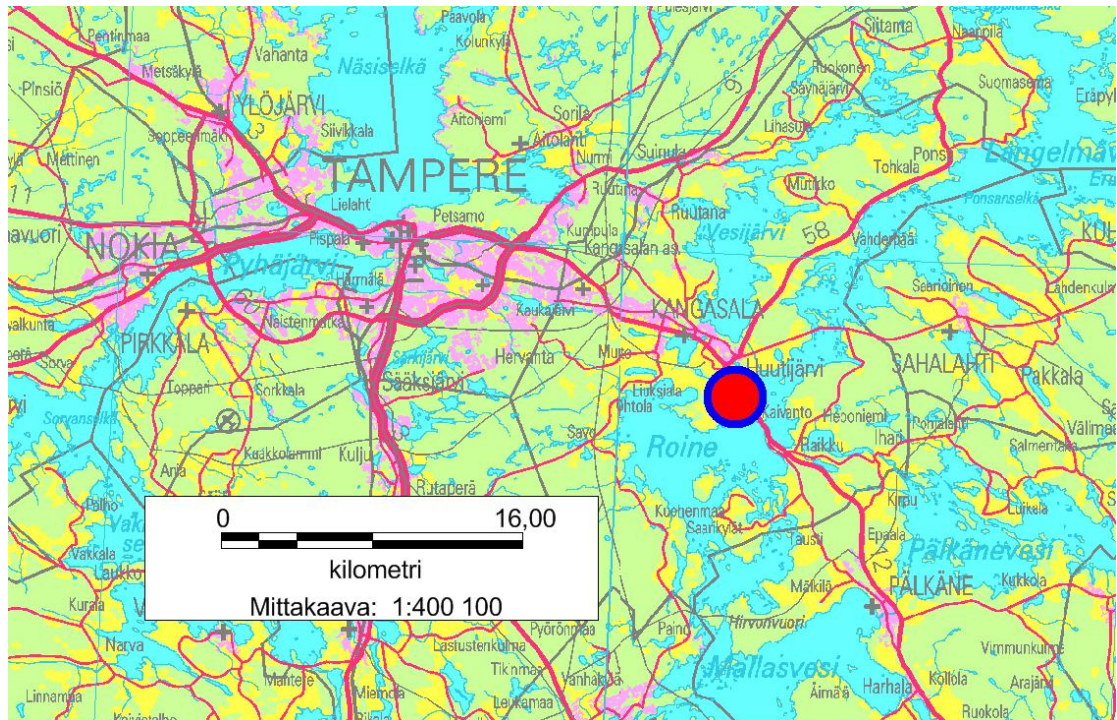
Liitteet: 2 karttaliitettä; luettelo kuvatallenteista

Alkuperäiskappaleen säilytyspaikka: Pirkanmaan maakuntamuseo, Kulttuuriympäristöyksikön arkisto.

Kopion säilytyspaikka: Museovirasto, Kulttuuriympäristön suojelu-yksikön arkisto.

SIJAINTIKARTTA 1

Valvontakohteen sijainti suhteessa Tampereelle

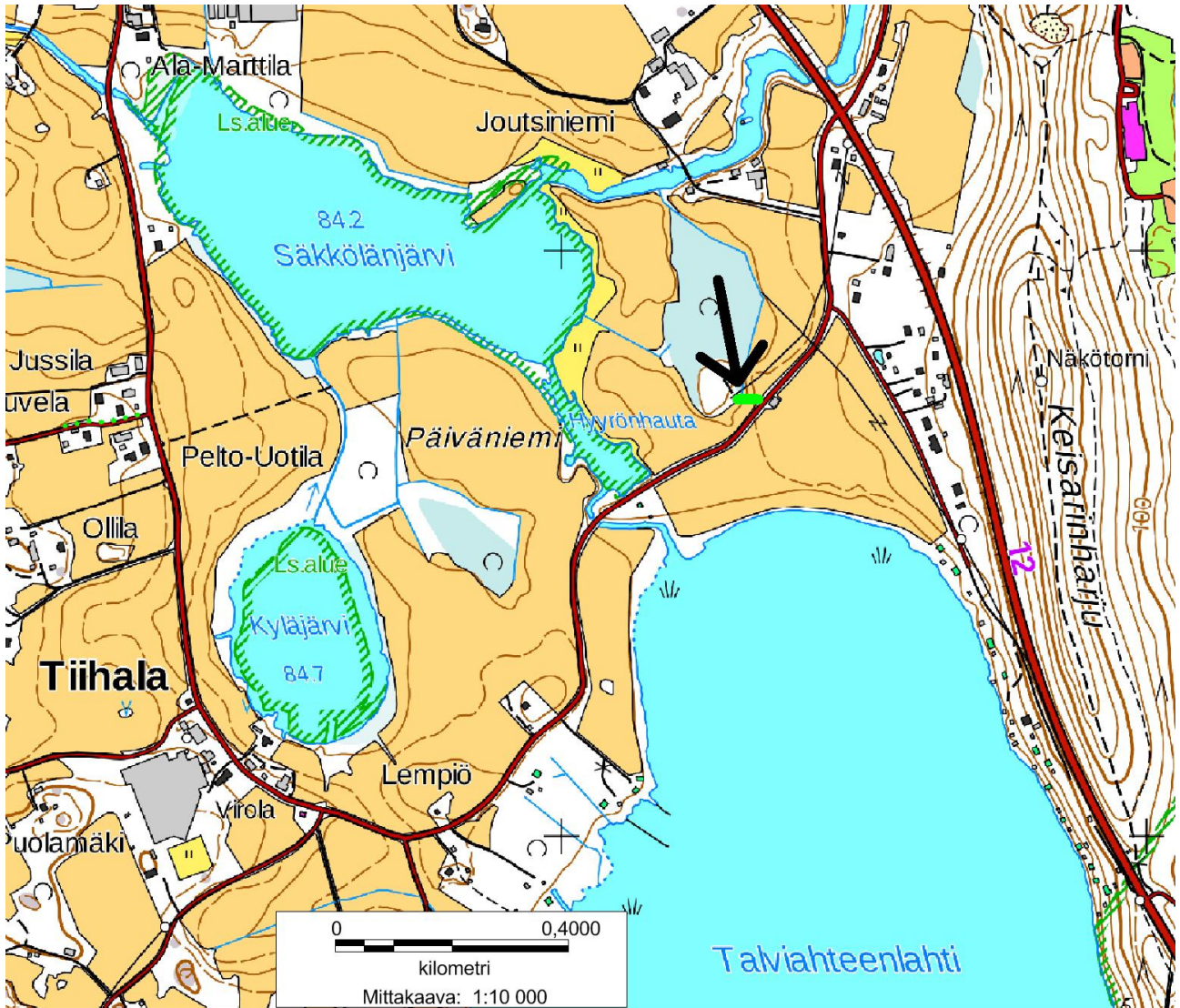
Valvontakohteen viitteellinen sijainti merkitty sinireunaisella punaisella pallolla

Pohjakartta: Maanmittauslaitos

Lisäykset pohjakarttaan: Sami Raninen

SIJAINTIKARTTA 2

Valvottu maakaapelikaivanto

Mustalla nuolella korostettu vihreä viiva osoittaa valvotun kaivannon sijainnin.

Kaivannon keskikoordinaatti: (ETRS-TM35FIN): p 6814743 i 346314

Pohjakartta: Maanmittauslaitos

Lisäykset pohjakarttaan: Sami Raninen

1. JOHDANTO

Pirkanmaan maakuntamuseo suoritti 25. marraskuuta 2015 arkeologisen valvonnan Kangasalan Hyyrönhaudan muinaisjäännösalueella. Kyseessä oli maakaapelilinjan asennukseen liittyvän kaivutyön valvonta, jonka yhteydessä myös tehtiin koekairausta poistettavaksi tarkoitettujen sähkötolppien läheisyydessä. Museovirasto myönsi tutkimusluvan 13.11.2015. Työn tilasi ja kustansi Elenia Oy. Tutkimuksen valvojana toimi FM Kreetta Lesell ja kenttätyön tekijänä FM Sami Raninen.

2. TUTKIMUSKOHDDE

Hyyrönhaudan kivi- ja varhaismetallikautinen asuinpaikka sijaitsee hieta- ja hiekkapelloilla Kangasalan Tiihalan kylän avoimessa viljelymaisemassa Tiihalantien molemmilla puolilla. Etelässä on Roine-järven Talviahteenlahden pohjoisranta, idässä parin sadan metrin päässä Keisarinharju ja lännessä parin kolmen hehtaarin laajuinen metsäinen kosteikkoalue. Muinaisjäännösalueesta luoteeseen sijaitsee pieni Säkkölänjärvi, joka laskee Talviahteenlahteen. Hyyrönhaudan nimi viittaa peruskartalla Säkkölänjärven lasku-uomassa sijaitsevaan laajentumaan. Valvonnan kohteena ollut alue sijaitsee Tiihalantien luotespuolella.

Valvottua maakaapelikaivantoa, joka kulkee pellon poikki itä - länsi-suunnassa. Kaivannon takana Tiihalantien laidalla sijaitseva vanha ulkorakennus ja taustalla metsäinen Keisarinharju. Kuvattu itäkoilliseen. Sami Raninen. KY 182: 1.

3. MAAKAPELIKAIVANTO JA SIITÄ TEHDYT HAVAINNOT

Hyyrönhaudan asuinpaikan läheisyydessä maakaapelikaivanto kulki pääosin Tiihalantien luoteisessa pengerluiskassa. Pengerluiskaan tehtyä kaivantoa osaa ei edellytetty valvottavaksi. Sekin voitiin silti tarkastaa valvonnan yhteydessä eikä siinä havaittu mitään kiinteään muinaisjäännökseen viittaavaa. Tässä kaivannossa, joka oli noin 200 metriä pitkä ulottuen valvotusta kaivannosta Tiihalantien ja Talviahtentien liittymään pohjoisessa, oli lähinnä pengerluiskan resentiä täyttöhiekkaa ja paikoitellen harmaata pohjamaata.

Pirkanmaan maakuntamuseon lausunnossa oli kaivutyöt edellytetty valvottavaksi sillä maakaapelikaivannon osalla, joka erkanelee Tiihalantien pengerluiskasta kulkien itä - länsisuunnassa pellon poikki (ks. karttaliite 1).

Tämä valvottu kaivanto seurasi pellon yli kulkevaa peltotietä, joka jonkin matkaa jatkuu pellon länsipuoliselle metsäalueelle. Valvottu kaivanto leikkaa muinaisjäännösalueen osan, josta tarkastuskertomuksessa on käytetty nimeä Hyyrönhauta 1 (Bilund 1998). Lausunnon edellyttämällä tavalla valvonta kohdistui pellolla tehtyihin kaivutöihin eikä metsäkumpareen alueella (muinaisjäännösalueen ulkopuolella) myöhemmin tehtyä kaivua enää valvottu.

Valvotun maakaapelikaivannon pituus oli noin 35 metriä ja syvyys noin 100 - 110 cm. Kapealla kauhalla tehdyn kaivannon leveys oli pohjassa noin 40 cm ja yläosassa noin 100 cm. Kaivua seurattiin lähietäisyydeltä ja kaivannot profiilit tarkastettiin työn valmistuttua.

Kaivannon profiilien yläosassa sijaitsi noin 1) **40 cm paksuinen ruskea maakerros**, jossa pellon hietaiseen kyntökerrokseen vaikutti sekoittuneen hiekkaa ja soraa. Peltotien liikenne on voinut sekoittaa maata ja tielle on ehkä levitetty hiekkaa kantavuuden parantamiseksi. Tämän kerroksen alapuolella sijaitsi 2) noin **20 - 40 cm paksu tumma ruskeanharmaa hietakerros**. Tässä kerroksessa ei havaittu nokea, hiiltä, palanutta kiveä tai viitteitä rakenteista. Se tulkittiin eloperäisen aineksen tummentamaksi luontaiseksi maannokseksi, joka on aikoinaan ehkä muodostunut veteen. Kaivannon 3) **alimmat 20 - 30 cm** olivat harmaata ja puhtaampaa hietaa. Poikkeuksen muodosti kaivannon länsiosassa havaittu noin 4) **noin 20 cm paksu oranssinpunainen hietakerros**, joka sijaitsi kerrosten 2 ja 3 välissä noin 2,5 metrin pituisella matkalla. Sekin tulkittiin luontaiseksi geologiseksi ilmiöksi eikä siinä havaittu merkkejä ihmisen vaikutuksesta.

Kaivannossa ei siis havaittu merkkejä kiinteästä muinaisjäännöksestä eikä löytöjä saatu.

Kaivannon länsiosaa: oranssinpunainen kerros erottuu harmaan pohjamaan ja tumman kerroksen välissä. Kuvattu länteen. KYY 182:2.

4. KAIRAUKSET SÄHKÖTOLPPIEN LUONA

Muinaisjäännösalueella sijaitsi kolme poistettavaa sähkötolppaa (ks. karttaliite 2). Niiden luona tehtiin kairausta kannettavalla maaperäkairalla (T-kaira). Kairaukset tehtiin metrin säteellä tolppista ja jokaisen tolpan luona otettiin 3 - 4 kairausnäytettä, jotka ulottuivat 30 - 40 cm syvyyteen. Kairausnäytteissä havaittiin vain humuksen, hiedan ja hiekan sekaista sekoittunutta maata. Tästä pääteltiin, että sähkötolppien välitön lähiympäristö on sekoittunut tolppien asennuksen yhteydessä eikä tolppien vetäminen ylös siten vahingoita kiinteää muinaisjäännöstä.

Valvotun kaivannon länsiosan pohjoisreunaa. KYY 182: 3.

5. LOPPUYHTEENVETO

Valvontahavainnoista päätellen kiinteää muinaisjäännöstä (tunnistettavaa kulttuurikerrosta tai kiinteitä rakenteita) ei vahingoittunut maakaapelikaivannon kaivu- ja asennustöissä eikä sähkötolppienkaan poistamisen katsottu kairaustulosten perusteella olevan muinaisjäännökselle vahingoksi.

Tampereella 14. 4. 2016

Sami Raninen

LÄHTEET

Bilund, Antti 1998: Kangasala Hyyrönhauta 1. *Kivikautisen asuinpaikan tarkastus.* Museovirasto.

LUETTELO ARKISTOIDUISTA KUVATALLENTEISTA

Kangasala Hyyrönhauta, arkeologinen valvonta 2015

Arkistointipaikka: Siiri-tietokanta, Tampereen museot

Päänumero: KYY 182

Kuvaaja: Sami Raninen

alanumero	kohde	suunta
1	valvottu kaivanto, keski- ja itäosa	ENE
2	valvottu kaivanto, länsiosa	W
3	valvottu kaivanto, länsiosa	N
4	yksi poistettavista sähkötolpista	ESE

Karttaliite 1

Ote Pirkanmaan maakuntamuseon lausunnosta 5.11.2015 DIAR: 426/2015

Pohjakartta © Elenia Oy

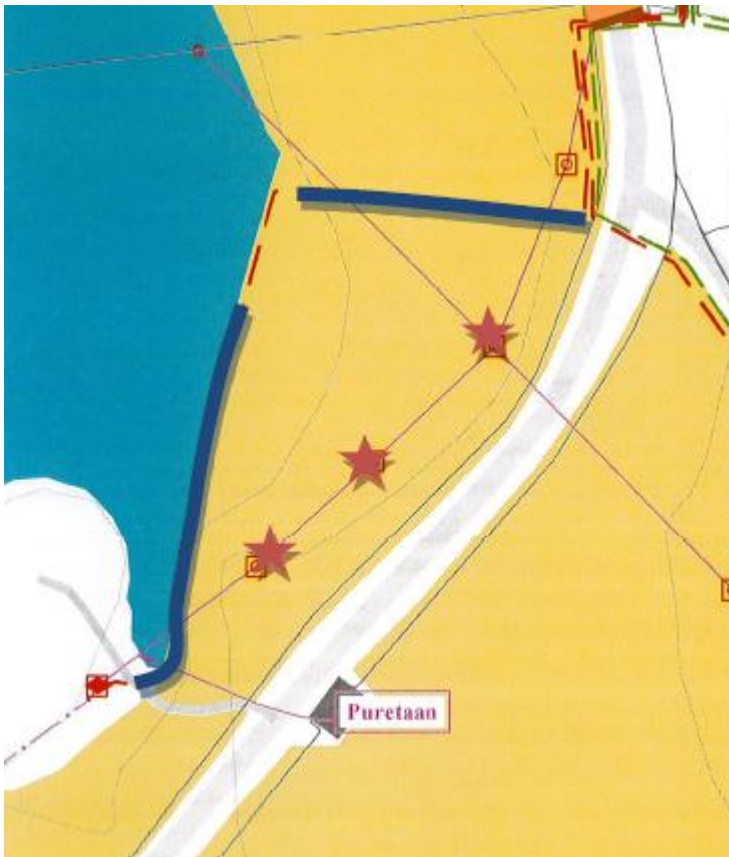

ei mittakaavassa

Valvottava kohta merkitty sinisellä viivalla.

Karttaliite 2

Ote Pirkanmaan maakuntamuseon lausunnosta 16.10.2015 DIAR: 404/2015

ei mittakaavassa

Tähdillä merkitty poistettavat sähkötolpat, joiden luona tehtiin koekairauksia.